

Osmo predavanje:
STAKLO, METALI, POLIMERI,
VEZIVA, DRVO, KERAMIKA,
KAMEN

Staklo je proziran, amorfan, čvrst, krhak i kemijski postojan materijal.

U fizikalnom smislu staklo je amorfna tvar koja nastaje hlađenjem i skrućivanjem taline bez kristalizacije.

U kemijskom smislu staklo je kruta taljevina silicijevog dioksida u alkalijskim oksidima.

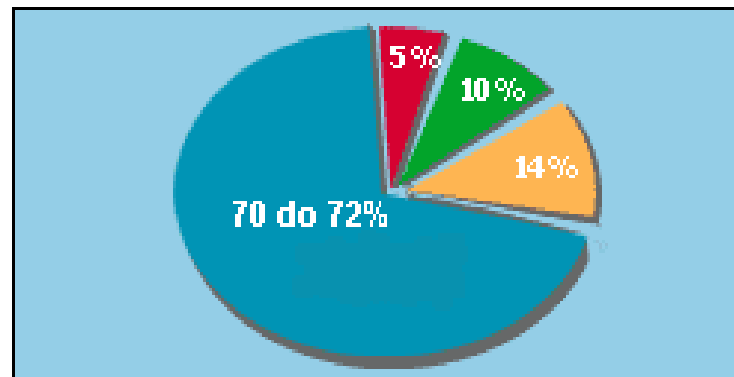
Podjela stakla

- **po kemijskom sastavu:**
- **obična stakla:** natrijevo, kalijevo i olovno
- **specijalna stakla:** barij-bor silikatno, optičko, laboratorijsko
- **po namjeni:** građevno, ambalažno, laboratorijsko, optičko
- **po načinu proizvodnje:** ravno i šuplje

PROIZVODNJA STAKLA

Osnovne sirovine za proizvodnju stakla

- Oksidi: aluminijev, magnezijev ili olovni
- Vapnenac
- Soda ili potaša
- Kvarcni pijesak

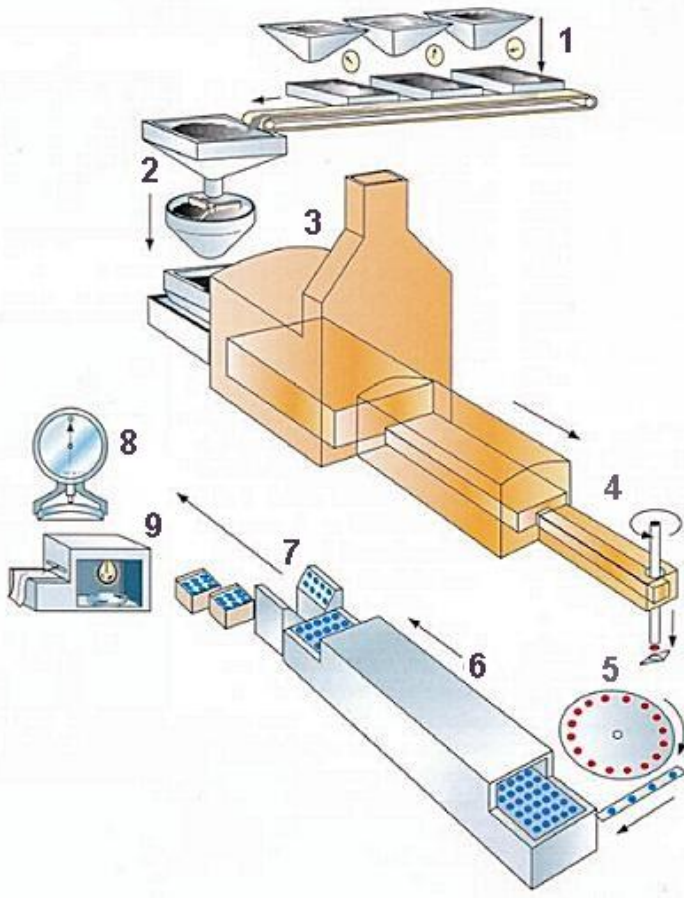
Staklene krhotine: 25 do 40 mas.%

Pomoćni materijali:

- sredstva za bistrenje
- sredstva za zamućivanje
- sredstva za nagrivanje
- sredstva za bojenje

TEHNOLOŠKI POSTUPAK PROIZVODNJE

- sušenje sirovina
- mljevenje sirovina
- prosijavanje sirovina
- miješanje sirovina
- topljenje sirovina (1400-1500 °C)
- oblikovanje gotovih proizvoda
- hlađenje gotovih proizvoda
- završna obrada, pakiranje i skladištenje
- kontrola kakvoće dobivenih proizvoda

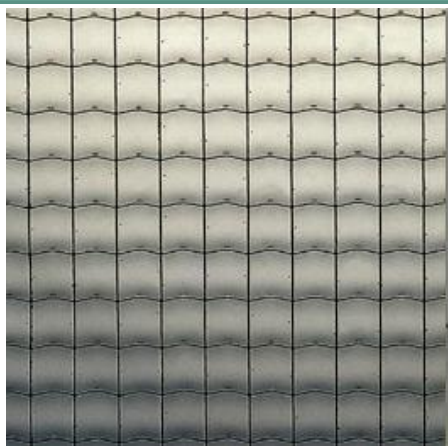
- 1-vaganje i dodavanje sirovina
- 2-miješanje sirovina
- 3-topljenje sirovina
- 4-oblikovanje stakla
- 5-prešanje stakla
- 6-hlađenje
- 7-pakiranje
- 8 i 9-kontrola kakvoće

FIZIKALNO-MEHANIČKA SVOJSTVA STAKLA

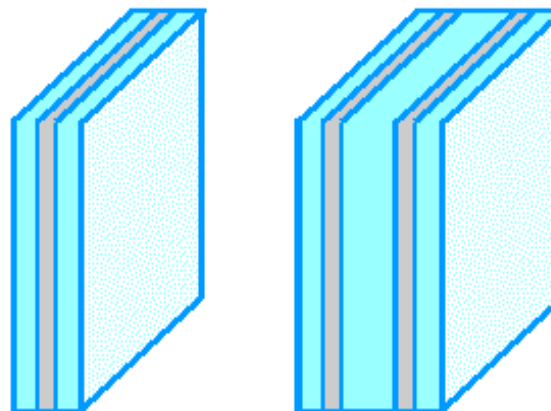
- gustoća (2500 kg m^{-3})
- tlačna čvrstoća (700-900 MPa)
- vlačna čvrstoća (30 MPa)
- koeficijent toplinske izolacije (U)
za jednostruko float staklo = $5,8 \text{ W m}^{-2} \text{ K}^{-1}$
- koeficijent toplinskog širenja ($\alpha_T = 9 \cdot 10^{-6} \text{ K}^{-1}$)

VRSTE GRAĐEVNOG STAKLA

- Ravno (float) prozorsko staklo (**60% SiO₂**, **19% soda**, **15% vapnenac**, **6% ostalo**) (**š = 260-3000 mm**,
l = 3600 mm, **d = 3-19**)
- Armirano staklo (7-9 mm)
- Kaljeno (prednapeto) sigurnosno staklo (sekurit)
- Višeslojno sigurnosno staklo (triplex, lamistal)
- Mat staklo
- Ploče za oblaganje zidova (d = 6-10 mm)
- Staklene pločice (300 · 300 mm, d = 7 mm)
- Staklene opeke (d = 80-100 mm)

Armirano staklo

Višeslojno sigurnosno staklo

Staklene pločice

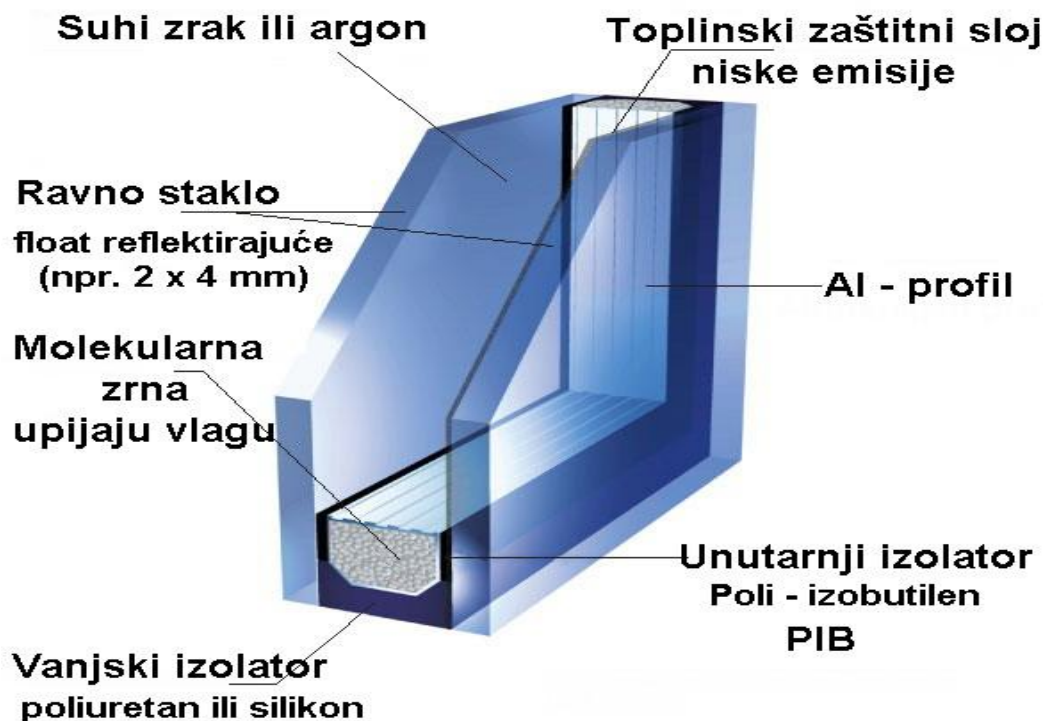
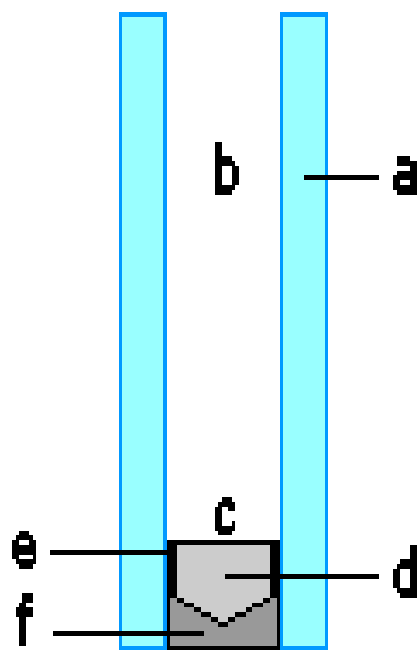

Staklene opeke

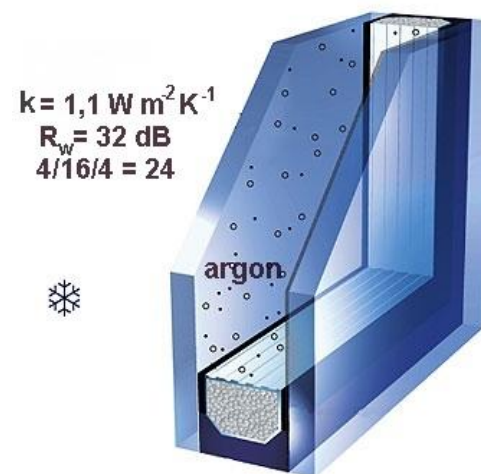
POBOLJŠANA STAKLA

- Izolacijska, izo-stakla

a-staklo, b-međuprostor, c-okvir, d-upijač vlage, e-prvi izolator
f-drugi izolator

TOPLINSKA IZOLACIJA I k-FAKTOR IZO-STAKLA

Ovisnost k-faktora o debljini i punjenu međuprostora

k-faktor $\text{W m}^{-2} \text{K}^{-1}$	Potrebna debljina međuprostora za (mm)			
	zrak	argon	kripton	ksenon
0,8				8
1,0			10	
1,1		16		
1,3	20			

OVISNOST ZVUČNE IZOLACIJE O DEBLJINI STAKLA

Vrsta stakla	Debljina stakla	Zvučna izolacija
	mm	Db
Float staklo	4	29
Float staklo	6	31
Float staklo	10	33
Izo-staklo 4+12+4	20	32
Izo-staklo 6+12+6	24	33
Izo-staklo 10+12+8	30	38
Višeslojno staklo 4+1+4	9	33

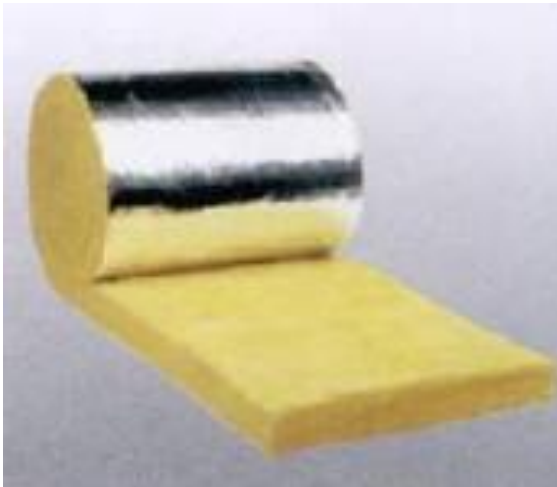
POSEBNI PROIZVODI OD STAKLA

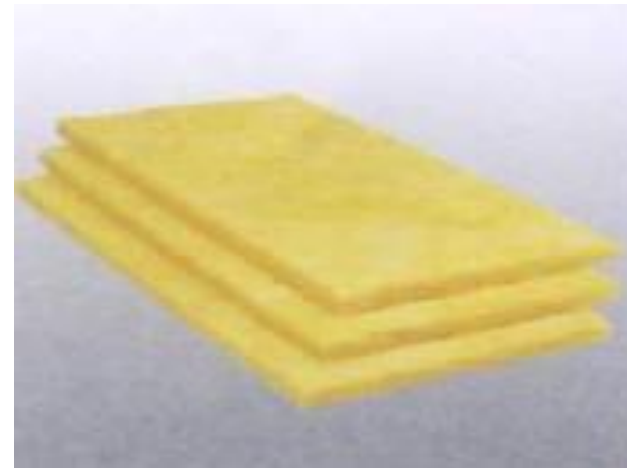
Staklena vlakna

Izolacijski filc od staklene vune

Filc ojačan Al-folijom
Osijek, šk. god. 2010/2011.

Ploče od staklene vune

Metali su materijali metalnoga sjaja, dobre električne i toplinske vodljivosti, mogu se lijevati, zavarivati i oblikovati valjanjem, kovanjem i izvlačenjem.

Dijele se na:

- **crne:** željezo i čelik
- **obojene:** aluminij, bakar, cink, olovo
- **lagane:** aluminij, magnezij, titan, natrij, kalij
- **teške:** bakar, olovo, srebro, zlato.

Korozija metala

Pod korozijom metala podrazumijeva se odnošenje materijala s metalne površine pod utjecajem kemijskog ili elektrokemijskog djelovanja okoline u kojoj se materijal nalazi:

- kemijska**
- elektrokemijska**

Kemijska korozija

Kemijska korozija je kemijski proces između metala i plinovite ili tekuće faze okoliša.

metal + kisik → metalov oksid

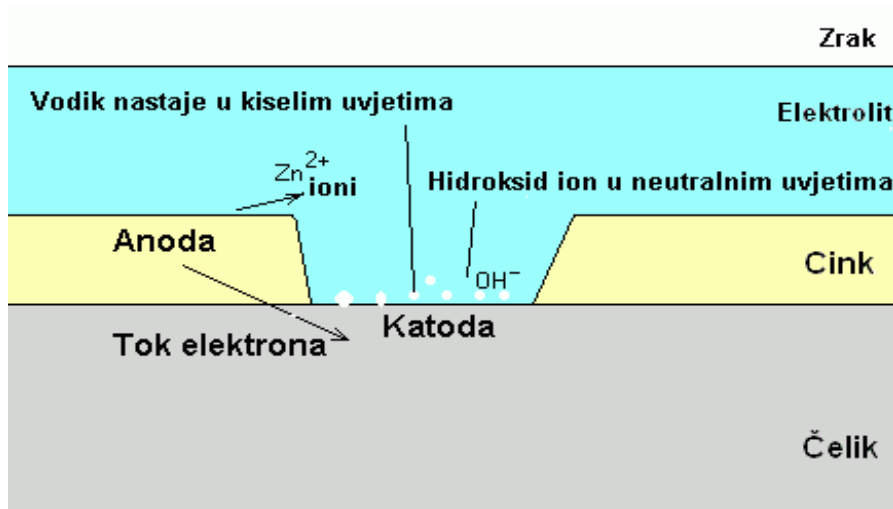
Elektrokemijska korozija

Elektrokemijska korozija je elektrokemijski proces prijenosa elektrona između dva metala koji imaju različite potencijale, kroz tekućinu koja služi kao elektrolit.

Zaštita metala od korozije

Zaštita metala od korozije provodi se:

- izolacijom metala od agresivnog okoliša
- katodnom zaštitom

Katodna zaštita čelika slojem cinka

Polimerni materijali su umjetni materijali dobiveni reakcijama polimerizacije, polikondenzacije ili poliadicije iz jednostavnih molekula monomera.

Prema načinu dobivanja polimerni materijali se dijele na:

- polimerizacijske
- polikondenzacijske
- poliadiacijske

Polimerni materijali dobiveni reakcijom polimerizacije:

- polieten (polietilen), PE
- polivinil-klorid, PVC
- polipropen (polipropilen), PP
- poliizobuten (poliizobutilen), PIB
- polistiren (polistirol), PS

Polimerni materijali dobiveni reakcijom polikondenzacije

Fenol-formaldehidne smole, (PF), bakelit

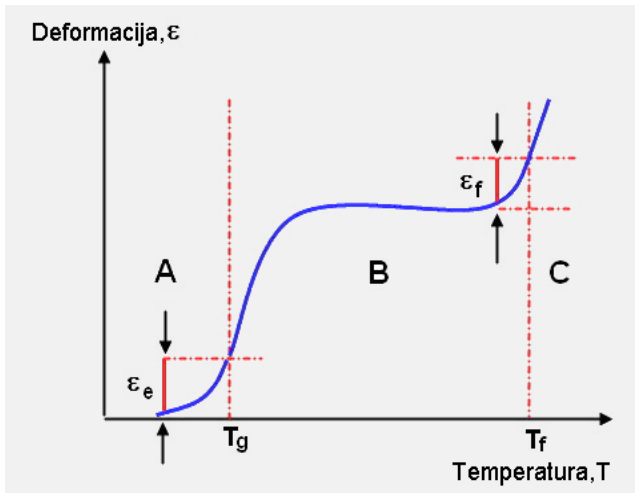
Polimeri materijali dobiveni reakcijom poliadicije

Poliuretani (PUR)

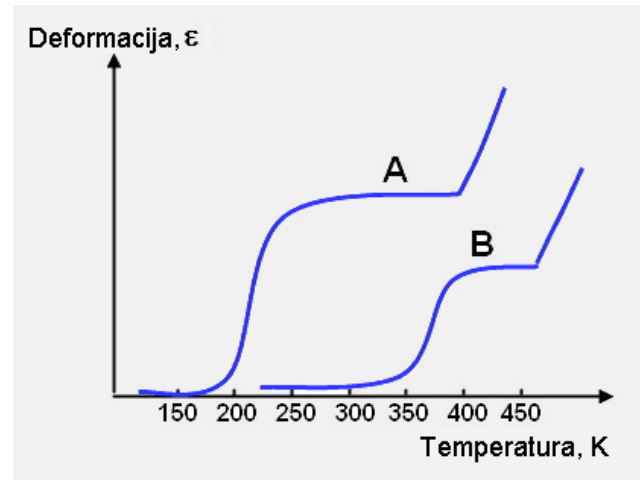
Podjela polimernih materijala

Prema fizikalnom stanju u kojem se nalaze pri povišenju temperature polimerni materijali se dijele na:

- termoplaste
- duroplaste
- elastomere

Temperaturno-deformacijski dijagram
ponašanja polimera
 ϵ - T radni dijagram polimera

Tipični ϵ - T dijagram ponašanja elastomera (A) i plastomera (B)

Veziva su tvari koje služe za međusobno povezivanje gradiva kod gradnje.

Veziva se mogu podijeliti:

- prema kemijskom sastavu: anorganska (mineralna), organska
- prema načinu očvršćivanja: zračna, hidraulična.

Anorganska ili mineralna veziva

Zračna veziva su:

- kalcitno vapno
- dolomitno vapno
- karbidno vapno
- štuko gips (poluhidrat)
- anhidrit
- estrih gips
- sorelov cement

Hidraulična veziva su:

- pucolanska vapna
- zidarski cementi
- ostali cementi

Mortovi

Razlikuju se ovisno o vrsti veziva:

- **vapneni mort**
- **cementni mort**
- **produžni mort**
- **šamotni mort**

Žbuke

Razlikuju se s obzirom na vrstu veziva:

- **vapnena žbuka**
- **gipsana žbuka**
- **cementna žbuka**
- **produžna žbuka**
- **plastične žbuke**

Organska veživa

Organska veživa su:

- **katran**
- **bitumen**

DRVO

Drva se međusobno razlikuju prema:

- **vlažnosti, tvrdoći, trajnosti**
- **izgledu, boji, mirisu,**
- **gustoći, poroznosti, toplinskoj vodljivosti,**
- **tlačnoj čvrstoći i čvrstoći na savijanje.**

Dobra svojstva su:

relativno jeftin prirodni građevni materijal koji podnosi dosta velika tlačna, vlačna i posmična naprezanja, ima dobru čvrstoću, elastičnost i relativno malu masu, otporno je na djelovanje kiselina i soli, lijepo i ugodno djeluje bojom i teksturom.

Loša svojstva su:

lako je upaljivo, vlaženjem bubri a sušenjem se skuplja, uništavaju ga ličinke stvarajući šupljine, u vlažnim i neprozračnim prostorijama pljesnivi i trune.

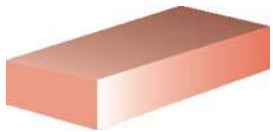
Građevna keramika je skupni naziv za umjetne građevne materijale koji su dobiveni miješanjem gline s vodom, a zatim oblikovani na običnoj temperaturi i pečeni na visokim temperaturama.

Dijeli se na:

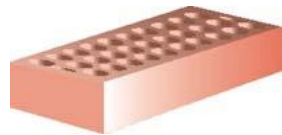
- **grubu poroznu keramiku: opeka i crijep**
- **finu neporoznu keramiku: pločice, glazirane, neglazirane, sanitarna keramika**

Vrste opeka su:

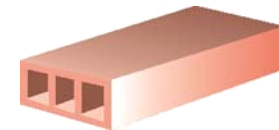
- **puna opeka:** obična, za pročelja,
- **šuplja opeka:** obična, za pročelja,
- **opeka za pregradne zidove**
- **radijalne opeke**
- **šuplji blokovi s horizontalnim šupljinama**
- **šuplji blokovi s vertikalnim šupljinama**
- **pregradni blok**

Puna opeka

Šuplja opeka

Opeka za pregradne zidove

Kamen je dio stijene, odvojen od stijene pod utjecajem prirodnih sila ili planiranim mehaničkim djelovanjem.

Stijene se prema načinu postanka dijele na:

- eruptivne
- sedimentne
- metamorfne

Razlikuje se:

- prirodni kamen
- tehnički građevni kamen
- arhitektonsko-građevni kamen
- umjetni kamen

Prema obujamskoj gustoći kamen se dijeli na:

- **lagan**, obujamske gustoće do 2200 kg/m^3
- **težak**, obujamske gustoće od 2200 do 3100 kg/m^3
- **izrazito težak**, obujamske gustoće od 3100 do 4900 kg/m^3

Neke važnije vrste građevnog kamena:

Granit je vrlo tvrda kristalna eruptivna stijena koja se sastoji od kremena, glinenaca i tinjaca ($67\% \text{ SiO}_2$, $16\% \text{ Al}_2\text{O}_3$).

Gabro je dubinska eruptivna stijena građena od različitih minerala. Koristi se za izradu ukrasnih ploča i nadgrobni spomenika.

Bazalt je tamno obojeni glinenac, vulkanskog podrijetla, tvrdi od granita, koristi se u gradnji cesta.

Vapnenac je kod nas najraširenija stijena. Osnovni sastojak je mineral kalcit s različitim primjesama. Vapnenci su najčešće bijele do svjetlosive boje a ima ih i različito obojanih.

Pješčar je stijena nastala spajanjem zrnaca pijeska veličine od $0,2$ do 2 mm . Boja pješčara se mijenja od svijetlo žute do smeđe crvene do sivo zelene.

Dolomit je smjesa kalcijevog i magnezijevog karbonata glavni sastojak dolomitnih stijena.

Mramor je bijeli sitnokristalinični vapnenac koji je nastao rekristalizacijom vapnenca pod tlakom. Postoje crvene, crne i šarene vrste. Koristi se kao ukrasni građevni materijal.

Kraj!